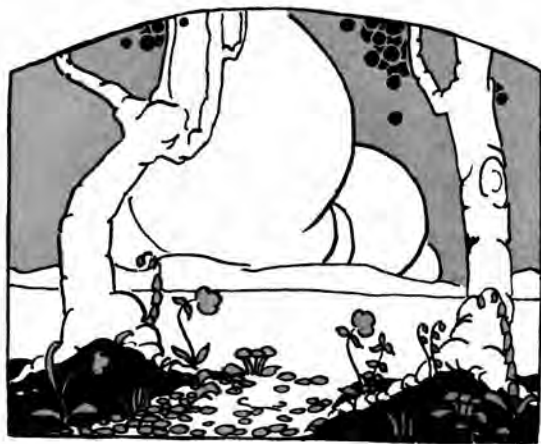

SAMBAND

SAMBAND

.. is a quarterly magazine devoted to old country folklore, tradition, and history. Also historical and biographical sketches from Valdres settlements in America ..

Subscription price
\$1.00 a year.

Published by Valdres Samband
at 425-429 South Fourth Street,
Minneapolis, Minnesota

S A M B A N D

NR. 2

JUNI 1930

6. Aarg.

Valdres

Perlen blandt Norges dale

DEN som kjenner de norske dalfører vil finne at saa er tilfelle: Valdres er perlen.

Undrer mig paa hvor man ellers vil finne en tilsvarende "perle"; man maatte vel lengere enn langt da!

Det var en ung kvinne som hadde reist vide om, var paa leiting efter sitt drømmeland, sitt idealrike. Først naar hun naadde Valdres, og "Valdresaasan' blaana og Begna blenkte mot" slo det ned: *Her er det.*

En mann var gaatt trøtt av forretningsstræv og bystaak. Nerveslitt og nedfør var han. Hvor skulde han faa sin helse og arbeidskraft igjen?

Til badesteder og solglødende lande søkte han; men helsen og styrken uteblev.

Da vendte han sig til fjell-regionene, til de høge og vide Valdres-flyer; og *her* fant han det han søkte.

Og se! En dag møtte han henne, denne unge kvinne, som hadde funnet sitt idealrike — Valdres førte dem sammen.

De blev vigde i en av dalens vakreste kirker; og bryllupsreisen foregikk ogsaa i Valdres.

Og hvor skulde man ønske sig en skjønnere bryllupsreise?

Tænke sig rundturen Fagernes—Vang—Jotunheimen og Østre Slidre!

Hvor finner man vel maken til naturscenerier? Saa rike, saa skiftende!

Tænke sig en solglittrende sommerdag opefter Strandefjorden og Slidrebygdene! — Disse skogklædde aasene, disse velflidde gaardene; og fjordene og fossene! Det er storelven, Begna, som gir dette landskapet sitt særpræg, som sætter sitt fullkommenhetsstempel paa det hele. Og:

*Ret som at Begna seg kviler fraa spranget,
ho tek baade strænder og grænder i fanget.*

Men oppe i Vang tar aasene og skogene slutt; fjellene reiser sig. Og imellem disse steile og stolte fjell drømmer Begne sig aa være en betydelig innsjø. Og det kan hun saagjerne; for her er da ogsaa forgaarden til den sterke og skinnende Jotunheimen.

Men brudeparret da, vil nogen spørre, hvor blir det av de?

Jo da! Sosnart gauken gjel i lia faar de Valdreslængsler: Til Valdres, til Valdres! Naar de saa atter er i sitt idealrike, tar de det med ro, de jager ikke. De har lært at den som jager gjennom Valdres gaar glipp av saa meget — mister sjælen i det hele: kulturskattene.

Vore venner, brudeparret, tar det med ro; for i Valdres finner de uutømmelige kulturverdier aa øse av.

ANDERS UNDERDAL.

Til gaarden Rogne

Østre Slidre, Valdres

DU staar der i solen og skinner,
du gamle prægtige gaard,
med mange og rare minder
bakover i tusener aar;
hvor slegt efter slegt har ryddet
i glæde, i sorg og savn,
vi vet ei, hvem først dig bygget,
du fik vel av rognen dit navn.

Her bygget de gamle fædre
sin kirke, sit skolehus.
Vi skal deres minde hædre
i stilhet lik Flybækkens sus.
Vandaler, vandaler os flyttet
til skogkrattet længer syd,
mens sønnene delte og byttet,
din bjelde fik tredive lyd.

Ja, splittet du blev i tiden,
og hundreder bær nu dit navn.

*Stor var du for længe siden;
nu raader de manges gavn
fra fjorden opover til fjeldet
og østover mil efter mil.
Selv staar du i bakkeheldet
mot middagssolens smil.*

*Du gav chefsgaard til officerer
og prestgaard til kirkens mænd,
slikt folk bare dividerer,
de hjelper ei gaarden frem.
Du staar end som samlingsmerke
for skole, kirke og grænd.
Hvad Svartedauen fik kværke
maa graves fra asken frem.*

*Et Sebu vi har ned med fjorden.
Hvem var det som navnet dig gav?
Laftstenene staar der i orden
med kjæmpehauger til grav
for dem som først ryddet landet
og skaffet sig hus og hjem.
Nu bygges paany ned ved vandet,
mens mindene myldrer frem.*

*Hvem er det som haugen gjemmer?
En stormand foruten al tvil,
den første blandt bygdens mænd,
en gokar med skjemt og smil.
Hugg skogen væk fra volden,
den ligger saa flat og ren.
De gamle betalte nok tolden
og skyssset paa fjorden sten.*

*Og høit over bratte aasen
er heimstøler her og der.
Naar koen først slipper fra baasen
til Troldaasen, Fehten det bær.
Og veien er lang og ustø
trods kløvhestens lette gang,
langs Oiangen, Røiren, Vangsjø —
de herligste fiskevand.*

*Ja, mark og skog har minder,
hver sti har en saga gjemt.
Erindringen traade spinder
naar alt det andre er glemt.*

*Du har end det gamle redet,
hvor slegter og venner bor,
og mindet er friskt og fredet
paa gaarden med far og mor.*

—THORSTEIN ROGNE.

Pastor Anders H. Gjevre

DET tyndes i de gamle presters rækker. Tirsdagen den 29de april var der begravelse efter gamle pastor O. J. Norby som vel ikke var valdres, men hvis hustru Berit, født Lien, var det, og tidlig samme morgen døde pastor Gjevre i sit hjem, 3921 Elliot Ave., Minneapolis.

Pastor Gjevre var født i Vang, Valdres, Norge, den 9de juni 1852. I 1871, nitten aar gammel, kom han til Amerika, til sine bygdefolk i Vangs menighet, Goodhue county, Minn. Han var en ungdom med sterk kundskapsstørst og lærelyst, og allerede næste aar finder vi ham ved Luther College, Decorah, Iowa. I 1878 faar han sin akademiske grad. De næste tre aar tilbragte han ved Luther Seminar, Madison, Wis., og fik sin kandidat-eksamen i 1881. Den 10de november samme aar blev han ordinert og begyndte sin lange prestevirksomhet. Han betjente menigheter i Wilmot, S. D., 1881-82; Appleton, Minn., 1882-84; Renville, Minn., 1885-86; Sawyer, Wis., 1886-93; Fertile, Minn., 1893-00; Graettinger, Iowa, 1903-07; og Grand Meadow, Minn., 1907-13. I sin tid var han medlem paa samfundets ordinationskomite. Siden han i 1913 sluttet som aktiv prest bodde han i Minneapolis.

Fra sin prestelige virksomhet bæres han i kjær erindring som en from og samvittighetsfull Herrens tjener, en erfaren og dygtig sjælesørger og en prest hvis prækener altid var bibelske, belærende og hadde mat for sjælene. I sin tro, bekjendelse og præken var han bibeltro og konservativ. Ydmyghet og bøn præget hans offentlige og private liv.

Som dr. M. O. Bøckman saa træffende sa i sin tale ved begravelsen, "bibelens ord om Enok: Han vandret med Herren og døde ikke, Herren tok ham til sig, passet paa Gjevre."

Samfundets formand, dr. J. A. Aasgaard, holdt den egentlige liktale i begravelsen og tok som tekst Rom. 10, 1: "Brødre, mit hjertes ønske og min bøn til Gud for dem er, at de maa bli frelste." Meget træffende fremholdt han, at som dette karaktiserte Paulus saa karaktiserte dette ogsaa den avdøde og i det hele tat de gamle prester som nu falder fra. Men som Paulus' interesser rak utover hans eget folk og nation til andre, saa ogsaa den avdødes. Hans liv og virksomhet var ikke en indsats bare i den norsk lutherske kirke i Amerika. Hans interesser rak utenom til andre, og da spesielt jødene. Om det var hans interesse for og grundige kjendskap til de semitiske sprog som ledet til hans kjærlighet til og interesse for jødene eller omvendt, det kan vi ikke si, men pastor Gjevre var

kanske bedst kjendt for sin dygtighet i hebraisk og beslegtede sprog og sin interesse for jødenes frelse. Skoleaaret 1897-98 var han lærer i hebraisk ved Luther Seminar.

I aaret 1900 blev han Zionsforeningens jødemissionær i New York.

Pastor A. H. Gjevre

Av helbredshensyn maatte han efter tre aars forløp slutte dette sit kjære arbeide, komme vestover igjen og opta menighetsarbeide. Jødefolkets frelse laa ham dog altid paa hjerte, og det optok meget av hans tid og kraft ogsaa efterat han bosatte sig i Minneapolis, hvor han igjen for en tid blev Zionsforeningens arbeider blandt jødene.

Gjevre var en student hele sit liv — foruten den regulære utdannelse

som prest studerte han hebraisk under den bekjendte dr. W. R. Harpers veiledning og et aar ved Columbia universitet. Om hans liv og arbeide hadde faldt ind under lysere og lettere forhold istedenfor i kirkens pionerperiode, saa hadde han sikkert med sin begavelse og ihærdighet skapt sig et navn blandt de lærde i landet og høiere titler hadde han vel hat end magistergraden, som Luther College gav ham i 1903. Men hans trofaste, stille, beskedne arbeide for sjæles frelse ute i menighetene skaffet ham visst det som større var end diplomaer og titler. Det var ogsaa naturligt at hans studier og kundskap fandt uttryk gjennom pennen. Hans literære produkter indbefatter oversættelser og originale verker, pamfletter og bøker foruten en række bidrag til kirkeblade og andre aviser. I 1889 utgav han: "Sabbaten og Søndagen"; "Israels Fald og Opreisning," 1900; "Jesu nye bud om kjærlighet," 1904; "Apostelen Addais lære," oversat fra Syrisk, 1907; likesaa Malechs "History of the Syrian Nation and Church," 1910; "Is Jesus a Historic Personality?" oversat fra tysk, 1913; "The Jewish Problem and its Solution," 1917, og en hel række flere. Der ligger færdig fra hans haand tyve utrykte manuskripter, hvorav "Analogy in the Semitic Languages," 1903 og "The Hebrew Poetry in the Old Testament," 1925, kanskje er de viktigste.

En vakker aprildag i 1890 i Vangs kirke, Valdres, blev Gjevres egtevudd til frøken Berit Helgesdatter Leine. Fra dette samliv er der seks, to sønner og fire døtre, som lever. Theodore, hjemme; Gottfred, luthersk prest i Spencer, Syd Dakota; Marie og Bertha, hjemme; Anna og Hulda er sykepleiersker. Begge arbeider i U. S. Veteran hospitaler, henholdsvis i Ft. Snelling, Minn., og i Walla Walla, Wash. De var begge tilstede ved farens dødsleie. Det var influensa som for en tid siden svækket Gjevres mest; sengeliggende var han kun et par uker. Han sovnet ind saa stille og rolig. Hans sidste ord var: "Herre Jesus, annam min aand."

Begravelsen holdtes fra hjemmet og Nazareth lutherske kirke fredag den anden mai. Pastor Luther A. Roseland, som i flere aar har været familiens prest, talte baade i hjemmet og i kirken. Foruten de som allerede er nævnt, blev der holdt korte taler av pastorene S. J. Nummedal, som talte paa vegne av "De gamle presters forening" og la en mindekrans paa avdødes baare; Chr. Munson og undertegnede. Pastorene A. P. Lee og dr. R. H. Gerberding — sidstnevnte er præsident for den nordvestre synode av U. L. C. — repræsenterte det samfund, og pastor S. M. Stenby, Clear Lake, formand for Elling Eielsens samfund, talte paa det samfunds vegne. Stemningsfuldt og vakkert sang kandidat Gunnar Guldseth avdødes yndlingssang: "I Himmelen, I Himmelen," og tilslut bar pastor Gottfred Gjevres frem en hjertelig tak paa familiens vegne. Der blev oplæst en række sympatiskrivelser fra avdødes venner og de menigheter han hadde betjent, og flere mindekranser var indkommet og blev rapportert.

Ute paa Lakewood vakre gravplads, paa det sted han selv hadde utpekt,

blev saa pastor Gjevres lagt til hvile til opstandelsens morgen. Han hviler fra sine gjerninger, men de følger ham.

Blandt utenbys som overvar begravelsen saaes fru Gjevres søster, fru Karen Boe, og familie fra Grand Forks, N. D.

Da vi hin solblanke vaardag var med og feiret pastor Gjevres bryllup i den vakre norske fjeldbygd derhjemme, drømte vi ikke at vi firti aar senere skulde være med og bringe ham til hvile her tusener av mil vække. Det vakte tanker og minder. Ogsaa nu var det en vakker vaardag med varmen og lyst avdøde gjennom liv og død, den la sit lys varmen og trøstende over hele begravelsen og over avdødes familie som den stod der ved graven, vel i sorg, men dog med tak til Gud for livets seier over døden.

Ved sin lærdom, sin barnlige guds frygt og ved sit arbeide har pastor Gjevres bragt hæder og ære over sit folk og sin hjembygd, Valdres. Han var medlem av Valdres Samband, interessert i dets arbeide og fremgang — og satte stor pris paa norskdommen og fædrearven. Saa gjør og hans hustru og hans barn. Barna er alle født her. De er alle flinke, har tat sig godt frem i livet og omfatter sit hjem og sin slegts traditioner med eksemplarisk kjærlighet.

HELGE HØVERSTAD.

Oprop for St. Thomaskirken paa Filefjell

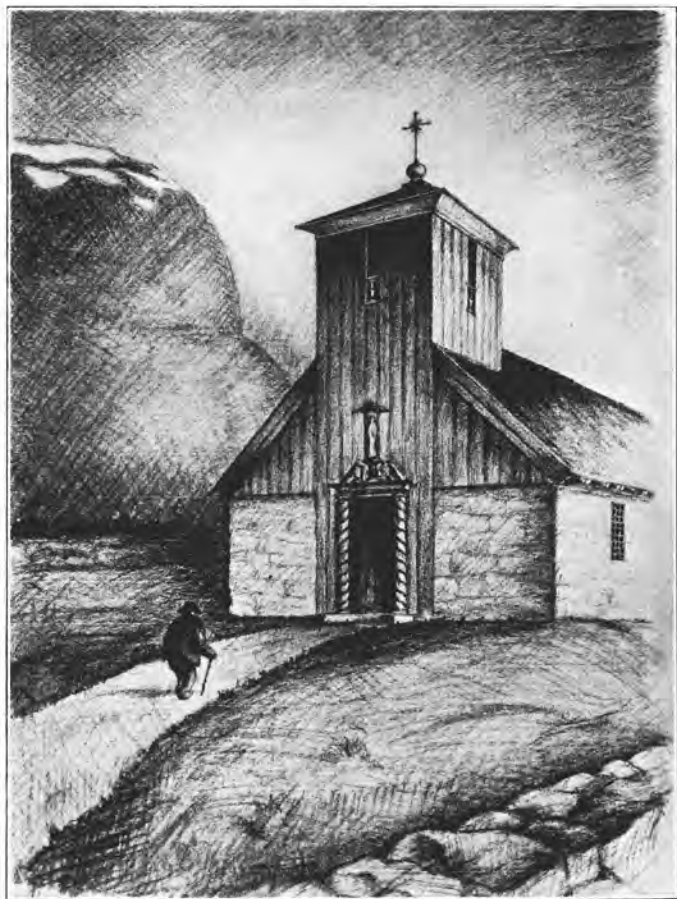
Den gamle stavkirke fra middelalderen paa Filefjell, vidd til heigenen St. Thomas, erkebiskop, hadde længe været i forfall og blev revet ned i 1808. Siden har minnet om den levet hos folket i Vang, Valdres, og fostret ønsket om at et litet gudshus atter kunde fremstaa paa den vigslede tomt ved den gamle færdselsvei over fjellet.

I 1920 traadde en del ansete mænd i Øie sogn sammen til komite for at søke ønsket virkeliggjort. Efter kyndiges raad blev besluttet at bygge kirken av naturlig sten, som med grundeierens tillatelse tas for intet ut av fjellet like ved tomten. Dette byggemateriale synes naturlig paa det nu skogbare, veirhaarde Filefjeld. Grundeieren har ogsaa belagt tomten med tinglæst servitut til gunst for stenkirken.

Gjenreisning av kirken i sin historiske skikkelse er umulig; ti av den gamle stavreisning var ikke en rest bevaret, og nøiagtig beskrivelse eller tegning av den finnes heller ikke. Man vet bare, at kirken var meget liten og kunstløs. Det er ogsaa bevitnet, at vore fædre undertiden lot trækirker avløses av stenkirker, naar ændrede forhold tilraadet dette. Det er nok at minne om, at det vesle trækapellet som Magnus d. gode lot bygge i Trondhjem over stedet hvor hans fars lik hadde hvilet, om noen aar blev avløst av Olav Kyrres katedral av sten.

Komiteens oprop til almenheten om støtte for saken blev tilraadd av

en række fremstaaende mænd. En hel del bidrag blev ydet og et legat fra sogneprest H. Fr. Dahl, stillet til raadighet av hans døtre paa betingelse av at en av arkitekt Olaf Due utarbeidet plan til kirke blev godkjendt og at grundstenen nedlas olsokdag 1922. Dette skedde og grundarbeider m. m.

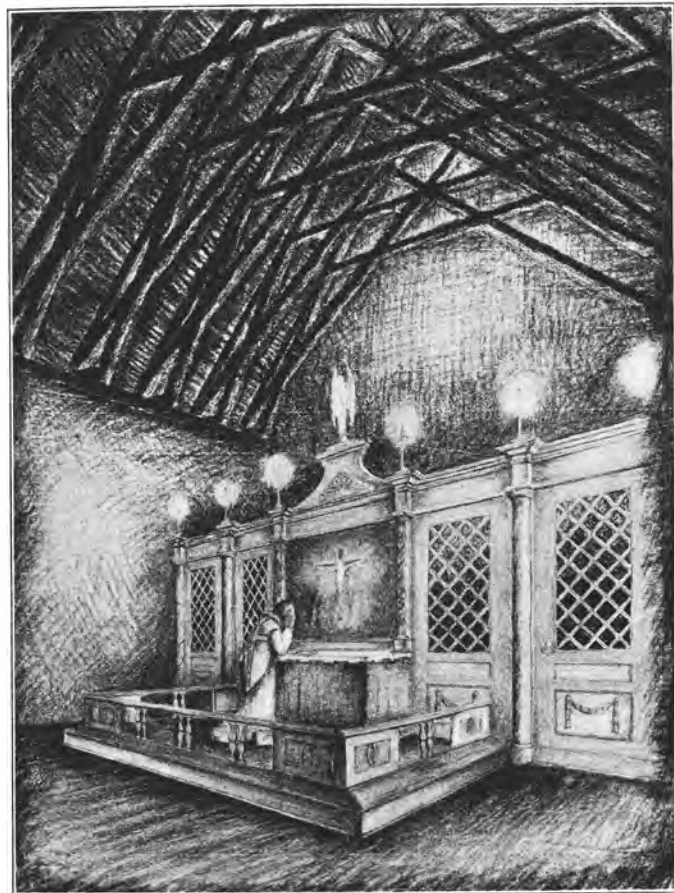

Den paa tænkte St. Thomaskirke paa Filefjell

blev drevet gjennom hele sommeren 1923. De beholder for en del sit værd, trods de ændrede forhold som opstod ved at hr. Dues plan av flere grunder viste sig ugjennemførlig. Pengebidragene minket ogsaa sterkt i de nedadgaaende tider.

Derved nødtes komiteen til at gjøre en midlertidig stans i arbeidet og la den ansete arkitekt Johan Lindstrøm, Bergen, utarbeide en meget enklere

plan. Til dens gjennomførelse blev et nyt oprop offentliggjort i pressen i Februar 1927, og anbefalt av en række ansete navn i og utenfor Valdres, bl. a. biskopene i Oslo og Hamar og sogneprest Herman Lunde, Oslo. Den sidstnevnte har veltalende fremholdt i pressen, at "Filefjellskirken

Det paa tænkte interiør av St. Thomaskirken

ikke bare er en bygdesak, men at tanken paa denne "alle-mandskirke" paa fjellet med dets store overganger fra Østland til Vestland hænger sammen med hele vort folks samling om Nidarosdomen."

Den projekterte St. Thomaskirkes størrelse vil bli som landets mindste, den lille stenkirken paa Moster fra Olav Trygvasons tid, og rumme ca. 220 mennesker.

Til opførelse er beregnet at der i det hele vil medgaa 30,000.00 kr. Et beløb av ca. 12,000.00 kr. haves i statsobligationer og bankindsud; men endda mangler 18,000.00 kr., som det viser sig vanskelig at skaffe herhjemme.

Komiteen tillater sig derfor at rette en beskeden henstilling til valdreslag i Vesterheimen om at yde en velvillig hjælp til at realisere formaalet, som er en hjertesak for os og mange.

Maa der i mindeaaret 1930 skapes mulighed for at det sunkne kirkespir paa Filefjell kunde bli gjenreist til Guds ære og velsignelse for de omboende sæterfolk og tilreisende sommergjester, som aarligaars møtes til gudstjeneste paa den vigslede tomt under aapen himmel!

Komiteens medlemmer er nu som før: Thomas Barth, fhv. prost i Valdres, formand. John Qvale, fhv. kirkesanger i Øie. Endre Holien, kjøpmand i Øie. Knut O. Brækken, sognekasserer, gaardbruker i Øie. A. H. Kjersten, postaafter i Øie.

I mars 1930.

For komiteen
THOMAS BARTH,
adr. Breidablik p. a. Valdres.

* * *

Det er mig kjært at gi opropet min varme anbefaling. Det vilde være et vakkert uttrykk for kjærlighet til fædrenes hjembygd om valdreser i Amerika vilde hjelpe til at gjenreise det gamle Gudshus paa Filefjeld.

JOHAN LUNDE.

Oslo bispegaard i mars 1930.

* * *

Opropet anbefales paa det varmeste. Vore brødre paa den anden side av havet har paa saa mange maater hjulpet os herhjemme. Det vilde være gjildt om de kunde yde os hjelp ogsaa i denne sak.

M. BJØNNES-JACOBSEN.

Hamar bispegaard 4de april 1930.

* * *

Det er mig en glæde og en ære at føie mit navn til dette oprop. Det er trygt nok at støtte en sak som saa agtede lægmænd og fremragende geistlige, provst og biskop anbefaler saa varmt.

Siden denne plan som nu er antat er rimelig og overkommelig, gjør jeg det saa meget hellere.

Jeg vil gjerne være med og hjelpe mine hjembygdinge til at faa reist dette beskedne gudshus paa dette historiske sted. Saa vil sikkerlig ogsaa andre valdreser føie og spesielt de fra Vang. La os hjelpe dem!

Bidrag kan sendes til undertegnede. Der vil bli kvittert for dem i *Samband* og muligens ogsaa i andre blade. Saa være denne sak anbefalet paa det bedste.

HELGE HØVERSTAD,
425 So. 4th St., Minneapolis, Minn.

Kunstmaler Arne Berger

(Et biografisk omrids)

ARNE BERGER er et velkjendt navn blandt valdreser i Amerika. Han er kunstmaler, bor i Minneapolis og har altid været en av Valdres Sambands mest solide støtter. Han har spesialisert som portrætmaler, men

Arne Berger

har ogsaa utført mange vakre landskapsmalerier og en række alterbilleder for kirker rundt omkring i Nordvesten. Derved er hans navn bli kjent i videre kredser. Mange av hans portrætmalerier findes ogsaa ophængt i colleges, barnehjem, hospitaler og andre institutioner til minde om anstaltens pionerer og banebrytere.

Arne Berger blev født den 7de august 1872 paa gaarden Berger i

Skrautvaal i Valdres. Faren var av en slekt som i mange menneskealdrer hadde bodd paa gaarden, og moren var fra Ulnesbygden og var i slekt med Flataakerfolkene. Det var evnerike folk baade i fars- og morssetten, men uten tvil var det fra den begavete Flataakerslekt at han arvet sin kunstnerbegavelse.

Efter at han var konfirmert og hadde gjennomgaaet den almindelige folkeskole blev det spørsmaal om hvad hans livskald burde bli. Som alle unge gutter i større familier maatte han nu prøve at bestemme sig for noe som hadde fremtidsmuligheter. At bli skolelærer syntes han en tid maatte være det høieste maal i verden, men økonomiske vanskeligheter stillet sig hindrende i veien.

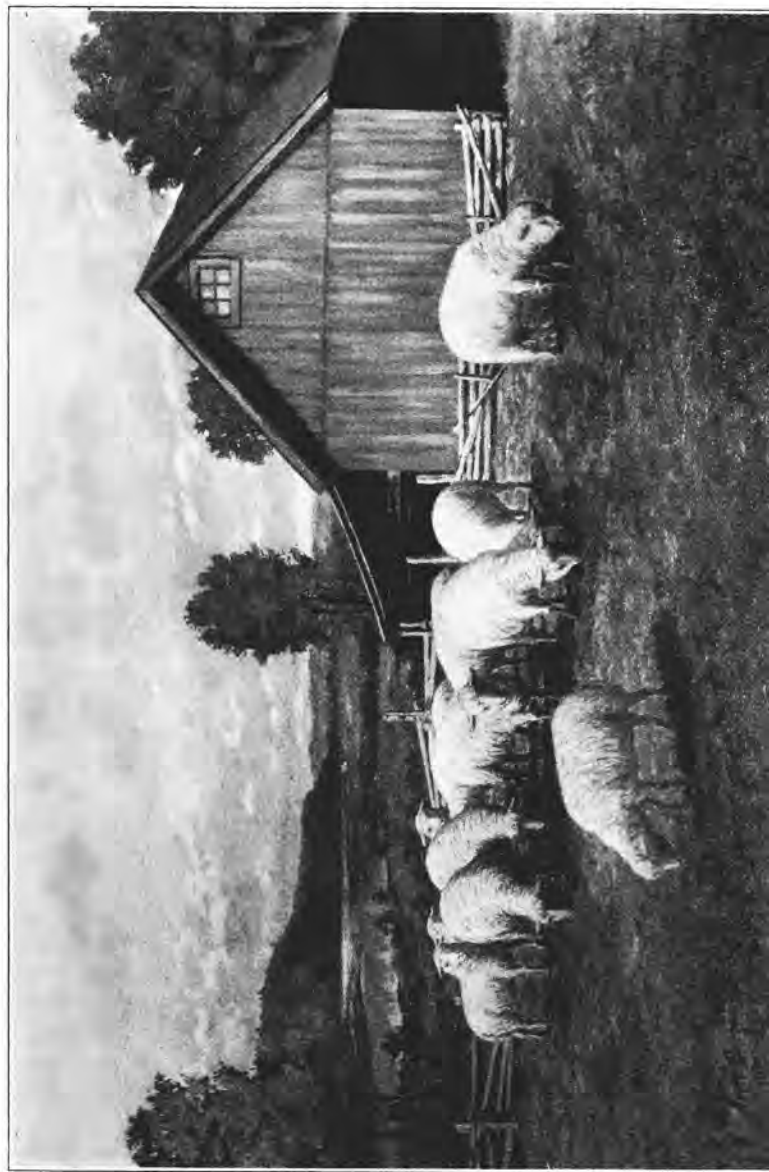
I 1888 holdtes amtsskolen i Maslangrud i Etnedalen, og til den likte han at komme. Ved morens forbøn samtykket hans far i dette, og der tilbragte han saaledes to skoleaar. I de almindelige skolefag var han gjennemsnitlig, men tegning var det som særlig interesserte ham, og i dette fag var han alle andre elever langt overlegen. Derfor anbefalte ogsaa hans lærere ham at forsøke at bli kunstmaler.

Efter skolens avslutning var han av og til paa Fagernes, hvor den altid sympatiske fremskridtsmand Lage Fosheim blev interessert i hans tegninger. Han tilbød gutten at lægge ut halvdelen av omkostningene for et kursus ved kunstakademiet hvis faren vilde bestride den anden halvdel. Dette følte Berger at faren ikke hadde raad til, og han fik derfor en plads som handelsbetjent hos Eivind Skrutvold.

For dem som kjender Arne Berger saa indgaaende som nedskriveren synes det mindre sandsynlig at han egned sig for handelslivet. Uten tvil var han pligtopfyldende, men en kunstnerbegavelse og trang til videre utvikling gaar alltid haand i haand og fører ind paa helt andre veier end det praktiske forretningsliv. Der fortelles ogsaa at han brukte alle sine ledige øieblik til at tegne karikaturbilleder av kundene som kom ind i butikken. Dette blev ikke alltid optat i den bedste mening, da enkelte av dem trodde han vilde gjøre nar av dem. Ganske sikkert var det simpelthen kunstnertrangen som laa ham i blodet uten at det endnu var kommet til klarhet for ham selv.

Han blev ikke gammel som handelsbetjent. Allerede efter et aars forløp bestemte han og en anden bror sig til at utvandre til Amerika. Efter emigrantenes sedvanlige viderværdigheter paa reisen ankom de til slegtninger i Northfield, Minn., i 1891. Nu var han uten sorger. Han hadde endda 5 cents i lommen, og han var kommet til det forjættede land, hvor livet laa som en uendelig fager og lys drøm foran ham.

Den første sommer arbeidet han først i et gartneri og senere noen maaneder hos en farmer i nærheten av Dennison. Om vinteren gikk han paa skole og gjorde betydelig fremgang med sproget, paa samme tid som han blev avholdt av elevene ved i fritimene at tegne morsomme billeder for dem paa vægtavlene.

Parti fra en farm i nærheten av Decorah, Iowa
Efter originalmaleri av Arne Berger

Saa finder vi ham atter som handelsbetjent i en større butik i Northfield, hvor han forblev i henimot et aar. Det var en respektabel stilling for en ung mand, men arbeidet i butikken tilfredsstillt ikke hans trang. Han underhandlet med det store kunstfirma, I. E. Burt & Co. i Minneapolis, hvor mange dygtige kunstnere var ansat. Burt Co. var i de dage Nordvestens mest ansete kunstforretning. Selve navnet var en garanti for godt arbeide, og aristokratiet bestilte gjerne sine billeder hos dette firma. Berger fik underretning om at der vilde bli plads hos Burt & Co. for en ung mand som vilde faa videre undervisning om han var i besiddelse av saadanne kvalifikationer at der var grundet haab om fremtidsmuligheter. Full av forhaabninger indfandt Berger sig til optagelsesprøven, men forhaabningene sank formodentlig betydelig da han fandt at der ialt var tyve mere eller mindre vel skikkede kandidater som søkte den samme stilling. Heldigvis for ham var en av de viktigste prøver at tegne øieblikbilleder av kjendte mænd, hvis portrætmalerier hang paa veggene. I den retning hadde Berger allerede den gang erhvervet sig en viss færdighet, og han vandt prisen og fik ansættelse hos dette vel renomerte firma, hvor han i to aar studerte og arbeidet under veiledning av dygtige kunstnere.

Efter den tid strævet Arne Berger i mange aar med at etablere sig og vinde anerkjendelse som kunstner. Det er en tung bane, og det kræver seig utholdenhet at klyve opover alle de bratte bakker som allevegne møtes paa veien. Men utholdenhet var et av hans sterkeste karaktertræk. Han svigtet aldrig sit ideal, og litt om senn har han vundet opover til den høide, hvor han staar idag.

Først etablerte han sig i Northfield, hvor han opholdt sig til 1903. Saa flyttet han til Decorah, Iowa, hvor han forblev i fire aar. Derefter reiste han til Vestkysten og opholdt sig i Portland, Oregon, i henimot ti aar. Paa Vestkysten vandt han mange fremragende kunder, hvoriblandt var ledende embedsmænd, bankpræsidenter og præsidenter for jernbaneselskaper. Blandt de bestillinger han fik var et større maleri av præsident Wilson, som blev meget anerkjendende omtalt.

I 1917 flyttet Arne Berger til Minneapolis, hvor han har hat sit største og mest langvarige virkefelt. Foruten flere hundrede alterbilleder i forskjellige kirker er nu hans portrætmalerier spredt over hele de Forenede Stater og tildels ogsaa i Canada. Interessant har det været gjennom aar og dag at iagttå den utvikling som er foregaat med Berger og hans arbeide. Han har alltid hat et skarpt øie for de mest naturlige farger, men der er efterhvert kommet mere liv og større sikkerhet i hans kompositioner og penselstrøk. Nedsriveren gjør ikke fordring paa at være kunstkritiker, men det har faldt i hans lod at bestille flere malerier for norsk-amerikanske institutioner fra Arne Berger. Disse malerier har været levert under den bestemte betingelse at de skulde være helt utilfredsstillende for bedømmelseskomiteene. Blandt medlemmene av disse ko-

miteer har alltid været kyndige mænd, men det har aldrig hændt at noe bilde ikke er blit antat med tilfredshet.

Men der er noe andet ved Arne Berger som er endda større end hans kunst. Han er ikke egoist. Gjennem alle livets vanskeligheter har han bevaret sit lyse sind og sit ungdoms ideal. Han er samvittighetsfull, trofast og hjelpsom paa alle omraader. Og efter at ha bodd i Amerika i omtrent firti aar er han fremdeles like interessert i Norges land og folk, og fremfor alt er han den samme hjertevarme valdresgut han alltid har været. Heimbygden omslutter han med sit hjertes varmeste følelser.

I 1908 blev Arne Berger gift i Portland, Oregon, med Henriette Berg. Hans svigerforældre var ogsaa fra Valdres og bodde i sin tid i nærheten av Decorah, Ia. Der har været tre barn i egteskapet, to jenter og en gut, hvorav den ældste datter døde som barn i 1911. I mange aar har nu Arne Berger bodd i 33 W. 33rd Street, Minneapolis, hvor han ogsaa har sit atelier og sin malerisamling.

—A. M. S.

“Vangs Valdris-Rispo”

DETTE er hovedtitelen paa en bok som netop er trykt i Fullerton, California. Den er paa 182 sider og faaes ved Augsburg Publishing House for \$2.00.

Boken indeholder to særskilte deler med hver sin titel
 “Gamla Reglo o Rispo ifraa Valdris, 1850”
 og

“Gamla Segner fraa Valdres, 1871”

Det er altsaa gamle saker som er optrykt. Der er ialt nøiagtig 50 rispor eller fortællinger. Det vilde være en nydelse at læse disse skrøner og saa skrive litt løst og fast om dem, men bokens historie er saa merkverdig og strævet med at faa den ut er saa vidløftig at en fristes til at begynde med en undersøkelsesreise rundt boken.

Utgiveren er ingen anden end prof. A. A. Veblen, som trods sine mange aar fremdeles er uforbederlig begeistret for Valdres og dets folk. Arbeidet er saa fremifra vanskelig at det er nærmest utænkelig at noe andet menneske i A. A. Veblens alder vilde ta fat paa det og faa det fullført paa en saa glimrende maate.

Det vil maaske hjelpe læseren at faa dette stof ordnet i korte, bestemte, numererte avsnit. Det er ialfald sikkert at nedsriveren paa denne maate vil finde det lettere at holde styr paa sig selv saa han ikke tuller sig bort i planløse vidløftigheter.

1. Andris Eivindsen Vang (1795-1877) het en skolelærer i Vang i Valdres. Han var begavet i mange retninger og hadde en herlig hukommelse, og med tiden blev han er berømt eventyrfortæller.

2. I 1850 fik han utgit 20 av sine rispor. De var skrevet paa egne

vangsk tungemaal — “den første bok paa norsk maal, altsaa et banebrytende arbeide i Norges literatur” (Veblen).

3. Men nu skal du høre: De som skulde trykke boken (hos C. A. Dybwad i Oslo) fik isinde at stille med bokens sprøg for at “gjøre det mere norsk og lette læsningen.”

4. Om dette forbedringsarbeide sier Veblen:

“Ner e ha lese i disse bøko so ha e rae hatt go hug te bænkhø paa denne umvelinge dairis.”

5. Veblen blev dypt forarget over denne lemlæstelse, men det blev ikke bare med det. A. A. Veblen, en indfødt amerikaner, tok sig fore at gjengi visse rispor paa vangemaal fra 1850!

6. Dette ser noe bakvendt ut. Men Veblen overbeviser os om at omstændighetene utpekte ham for et slikt hverv, likesom sa til ham: “Du er manden.”

7. I barndommen hørte han næsten bare vangsk (Hørisbygdemaal), og denne dialekt bet sig saa fast i ham at den sitter der hele livet igjennem. Længere fremme i guttearene hadde han ogsaa den rikeste anledning til at høre valdreske bygdemaal. I Norge blandes bygdemaalene mere og mere, men avsides liggende bygder i Amerika har de holdt sig med merkverdig seighet indtil den dag idag. I lyset av disse kjendsgjerninger vil læseren se hvor skikket Veblen var for dette hverv. Han har forresten gransket valdresdialekter i hele sit liv, saa ialfald her i landet har han ikke sin likemand paa dette omraade.

8. Saa kom der en tid da Veblen ikke mere kunde utføre lønnende arbeide. Saa tok han fat paa omskrivningen av begge bøkene, og gav sig ikke før han var færdig.

9. Lensmand og stortingsmand Ødegaard ga i 1915 ut *Fraa Valdres*. Der findes ogsaa de rispor som Veblen netop har git ut. Var da ikke Veblens nye bok overflødig? Læs hvad Veblen selv sier om den ting:

“Ner no altsama æ te faa læsa i “Fraa Valdres” so kansji ha mø kji bo kaama mæ ai ny bok. Men Ødegaard ha kji lagt an paa o skrivø soso Vang skraiv, o inkji hældan sæt'n se fere te skrivø vangskøknung. Um dæ saie'n sjø, at'n ha “velt um lite noko kor sta'n o laga skrivemaatin noko alein.” Osso: “Engorstane ha e bytt burt or', so gamle Vang ha brukt, me' ein noko meir Valdrestalemaate.”

Dæ maa kji nokon misforstaa uss...at mø mainø mø sko jæra bærhø ænn Ødegaard ha jort dæ. D'æ bærhø dæ, att dette skuldø væra gamalt bygdømaal, slekt so dæ va tala daa Vang skraiv dæ ne o jordø sitt te att dai, so bry se umm dæ, kunnø veta, nijøno tie, kost spraakø aat førfædro dairis i Vang va i hass daga. O dæmæso æ dæ dæ mæ, att denne bøke vaar æ skrevi serdelist aat sleke gamaldags ammørikanske valdrissa so'n Knut, so stamma ifraa Vang, o e so har følkø mitt or Høre. Taa sleke so mø æ so mange her i lande, at bøke kunna ratt træffø te faa læsara paa ain kant o an.”

10. Et avsnit bør brukes for at gjøre læseren opmerksom paa at i ovenstaaende citat gjenfinder vi ogsaa den grundige videnskapsmand der ikke følger sig tilfreds før han har gaat tilbunds i saken.

11. Men det koster penger at trykke bøker. Heldigvis er der valdreser som baade har penger og som har hjertelag til at punge ut naar det gjælder at støtte noe som er godt og nyttig.

12. Knute P. Norsving er en av disse. Paa bokens titelblad staar altsaa:

*Published by Knute B. Norsving
1930*

13. Paa et andet sted læser vi:

Upattøskrevna taa A. A. Veblen

14. Her er en viderværdighet som endelig maa ind: “Typesetteren hadde absolut intet kjendskap til norsk eller skandinavisk.” Dette forklarer at noen av disse vrang vangismer er endda vrangere i boken end de var i Veblens manuskript.

15. Av alle bokstaver er l den værste filur blandt os nordmænd og en stadig sprudlende kilde til gjøn blandt dem som i vuggegave har faat den vane at uttale l i folk som i stril. Naar saa dertil kommer at r ved at gjøre et hallingkast dumper ned paa samme punkt som l i folk — ja da blir det jo i grunden en moro som de fleste av os ikke paaskjønner. I Vang var den tykke r litet i bruk, men den forekom dog. Prof. Veblen har i boken brukt “fete” eller tykke typer for r i or (ord) og for l i Ola. Det blir da til det, at l og r uttales likt i or (ord) og Ola. Veblen indrømmer at denne uttalebetegnelse ikke er strengt gjennomført i alle mulige tilfælder.

Det er en ren nydelse for en valdres at læse dette gamle, friske bygdemaal, som almindelig taltes i Vang i 1850-aarene, men som nu holder paa at forsvinde, da det opblandes baade med landsmaal og riksmaal. Det merkes dog, at en vangskøknung og en audøl vil ikke altid enes om stave-maaten av forskjellige ord. Det kommer simpelthen derav at der altid har været en del forskjøl paa uttalen av ord i Vang og i Aurdal, og i denne bok har Veblen gjennomført den gamle vangsdialekt, som uten tvil gir den en stor kulturværdi.

De 50 rispor. Nogen av dem er avleggere av eventyr som skal være kommet ned til nutiden like fra den europæiske civilisations vaardage. Men der er ogsaa en hel del lokale skrøner av nyere oprindelse, saa valdresad'n har nok ikke mistet evnen til at digte eventyr. Vi nutidsmennesker vænner os umerkelig av med at tro paa det vidunderlige. Det er derfor en egen nydelse at bli drat ind i det gamle tankesæt at en stor del av livets tilskikkelser bunder i det vidunderlige. Vore forfædre hadde nok et meget mere strævsomt sjæleliv end vi har — vi gaar til movies og glaner med en dypsindighet som ofte ikke gaar stort dypere end apekattens dypsindighet.

King Olav, by J. J. Skordalsvold

EFTER ni hundre aars forløp er det en nok saa vanskelig opgave at rekonstruere et sandt, objektivt billede av Kong Olav Haraldsson. Der er materiale nok, men helgenglorien har indhyllet ham, og der er vokset op en frodig skog av sagn og traditioner omkring ham. Paa den anden side har vi den historiske videnskap som gransker alle kilder, sammenligner og vraker og rydder op i krattet, saa vi faar se helgenkongen som et naturlig menneske i fuldt dagslys.

Forfatteren har i denne bok behandlet sit materiale med stor skjønnsomhet. Det har været hans hensigt ikke bare at skildre Hellig Olavs liv og mægtige livsverk saaledes som de nøkterne historikere anerkjender ham, men samtidig ogsaa som han lever i folkets bevissthet den dag idag. Skildringen er derfor krydret med en mængde sagn og traditioner, som gjør den til interessant læsning paa samme tid som disse begivenheter angives at være legendariske. Hele arbeidet bæres av pietet, men ogsaa av en vaaken kritisk sans, saa beretningen om Norges nationalhelgen er historisk værdifull og samtidig interessant læsning.

Boken har særlig bud til vor ungdom og den foreligger derfor paa engelsk. Uten tvil er den ogsaa den bedste og mest fuldstændige skildring som er utkommet paa engelsk om Hellig Olav.

Det var det store Olavsjubilæet i Norge som gav anledning til at denne bok blev skrevet og utgit. Det er saadanne betydningsfulde nationale begivenheter som binder et folk sammen, og det er altid et tegn paa nationalkultur naar et folk tiltrods for partisplid og indbyrdes uenighet kan møtes i en stor fællesfølelse om sine dyrebare nationale minder. Da blir samfølelsen levende og dagliglivets kamp, og alt som skiller træder i bakgrunden og blir mindre væsentlig.

En saadan begivenhet var det at vente at det store Olavsjubilæum vilde bli.

Naar vi nu staar like foran disse nationale festligheter, som burde samle hele det norske folk i en stor og varm fællesfølelse, saa viser det sig at folket staar like saa splittet overfor denne sak som de gjør i hverdagslivets smaa og store spørsmåal. Pressen i Norge har været fuld av stridsartikler som har sat ondt blod og hindret samhold og fællesarbeide. Mange har travelt med at rive ned hvad andre bygger op, og hver mand staar paa sin egen lille haug og bedømmer og fordømmer alle andre ut fra sit eget synspunkt.

Fremforalt er det navnestriden Trondhjem—Nidaros som har grepet alles sind. Den bæres av maalstriden og derfor kunde den ikke sættes tilside, men maatte skyves frem i forgrunden, hvor den kunde volde mest mulig ugagn.

Som en direkte avlægger av denne strid sprang ogsaa kantatestriden,

som heller ikke hjalp til at skape feststemning blandt vort vrangvillige folk.

Saa reises der, lang tid efter at en national feiring av Olavsjubilæet var bestemt, spørsmåal om hvorvidt det norske folk bør feire et Olavsminde eller ikke. De som gjør indvendinger paaberoper sig historien. De agerer videnskapsmænd, og naar de faar avklædd Hellig Olav tilstrækkelig, saa fastslaar de at han var bare en stor egoist, en egte røverhøvding og en meget daarlig kristen, som ingen helgenglorie har fortjent. Mange godtroende kristne som ikke kan dømme objektivt har sluttet sig til den opfattelse, at det var bedre ikke at feire et Olavsminde, da de finder saa litet hos Olav Haraldsson som stemmer med hvad de vurderer høiest hos en Kristi stridsmand. De synes at glemme, at det er den store gjerning, kristendommens indførelse i Norge, som Olav Haraldsson ved sit liv og sin død unegtelig gjennomførte og hvis utvikling gjennom ni hundre aar vi nu kan betrakte som er den store aarsak til feiringen av Olavsjubilæet.

Enkelte indvender ogsaa at Olav Haraldsson var katolik. "La katoikkene feire," var der en som skrev. Ja, vist var Hellig Olav katolik! Hvad andet kunde han være paa den tid? Trods al forskjel mellem den lutherske og den katolske kirke idag, saa er den oldkirkelige arv fuldstændig fælles.

Vistnok er det gjennom kamp og strid at et folk modnes og utvikles, men naar der skal føres saa megen bitter strid som smaker av uforstand og ufordragelighet om en saa fuldstændig national fællessak som feiringen av Olavsjubilæet, saa kan vi fristes til at undres paa om vi som et folk efter disse ni hundred aars utvikling fremdeles befinner os i de udisciplinerte barneaar.

Men det var om boken King Olav og ikke om Olavsjubilæet vi skulde skrive. Vor lærde og varmhjertede Dr. O. M. Norlie skrev en engelsk anmeldelse av denne bok, som ikke blev trykt, da den kom i hændene paa bokens forfatter, som i sin store beskedenhet nedla protest imot den. *Samband* følger sig ikke bundet av denne protest, og vi tillater os i ordret oversættelse at optrykke følgende:

"Denne bok er et meget betimelig arbeide til ære for hundreaarsdagen for kong Olavs død og Norges overgang til kristendommen. Mit eget navn er Olaf, og jeg har altid været interessert i dette navn og i alle som bærer det eller har baaret det. Naturligvis har jeg været interessert i kong Olav og har læst hans historie i Snorre, som er grundlaget for nærværende bok.

"Prof. Skordalsvold er en av de mest begavede, mest aandskraftige, modigste, største og bedste mænd jeg kjender. Jeg liker næsten alt hvad han gjør. Naturligvis liker jeg denne bok, og jeg er sikker paa at enhver som læser den vil like den. Den er skrevet tiltrækkende i et likefrem sprog; trykningen er god; billedene er passende. Det sidste kapitel

handler om Fornyet Interesse. Jeg er sikker paa at denne bok vil bidra til at gjenoplive interessen i kong Olav og mange andre ting som er op-højede og gode."

Vi har indtat disse anerkjendende ord om bokens forfatter av Dr. Norlie, da vi tror at professor Skordalsvold har vel fortjent dem og fordi de understreker værdien av hans arbeide.

Boken er paa 120 sider, inndelt i 50 kapitler og er utstyrt med mange passende illustrationer. Blandt disse merker vi os Heddals kirke i Tele-marken. Dette skulde naturligvis være Hitterdals kirke. Boken er til-egnet professor Rasmus B. Anderson som en anerkjendelse av hans store og værdifulde arbeide med at stille nordmændene i det rette lys i verden. Den er utkommet hos Augsburg Publishing House og koster portofrit til-sendt \$1.00.

Mikkjel Fønhus og "Skogenes Eventyrer"

Mikkjel Fønhus

ALLE *Sambands* lesere vet naturligvis at Mikkjel Fønhus er valdres og at han er en evnerik skildrer av naturen og dyrelivet. Til sidste jul utkom atter en ny bok av ham som fik navnet "Skogenes Eventyrer." I denne bok færdes forfatteren atter paa de enemerker som han skildrer mest levende, nemlig den norske fjeldnatur og dens dyreliv.

Det er en sølvrev som denne gang er forfatterens helt. Han fortæller dens levnetsløp i frihet og fangenskap og han fortæller med et liv og en malende evne som er meget tiltrækkende. Vi fanges av stemningen i den mægtige natur som har grepet forfatterens eget sind og som han skildrer med dramatisk kraft.

Længe hadde Mikkjel Fønhus drømt om at foreta en reise til det indre av Østafrika, som nu er under engelsk herredømme. Han ønsket at studere det rike dyreliv som der endnu findes en levning av i disse egne. Sidste vinter blev denne drøm til virkelighet. Han ankom til Mombasa før jul, reiste derfra med jernbanen til Nairobi, hovedstaden i Kenyadistriktet i nærheten av den mægtige innsjø Victoria Nyanza, hvor han agtet at slutte sig til et av de mange jagtselskaper som arrangeres av amerikanske og europæiske storvildtjægere. Det er de samme egne hvor præsident Theodore Roosevelt og hans søn Kermit med sit følge foretok sin berømte

afrikanske jagt i 1909—1910, men hvor nu storvildtet i de mellemliggende tyve aar er blit sterkt reducert. Uten tvil vil dog Mikkjel Fønhus faa interessante oplevelser, utvide sin horisont og høste mange erfaringer. Dog maa ikke hans beundrere vente at fremmeede indtryk fra tropene eller den afrikanske veldt skal bringe noen fornyelse i hans kunst. Han er en sprogets mester, men det er naar han færdes paa hjemlige trakter han er mest rammende. Ødemarken med dens skoger og dens fjeldnatur som vor slegt har staat ansigt til ansigt med i hundreder av aar forstaar han at skildre med en eiendommelig friskhet, og det er skildringene av denne natur som har dannet vort eget sind og karakter, som finder den største gjenklang i vor sjæl. I denne natur med dens nakne fjeld og heier, svarte skoger og øde daler, hvor elvesuset er den eneste lyd i den store, evige stilhet finder vi os igjen. Tropene og deres dyreliv kan vække mange længsler i en nordmands eventyrlige sind, men har ingen egentlig plads i hans inderste sjæl.

"Skogenes Eventyrer" utkom paa H. Aschehougs forlag i Oslo og kan bestilles ved Augsburg Publishing House i Minneapolis.

Valdres Samband

*H*VOR blir der av valdrisarne,
og deres Sambands store steene?
Saa spurte vel mangen en,
naar om andre lag han læste,
men intet fandt om Valdres Samband.

*Har da de som tanken fødte,
de som gik i teten
og bar i livet frem det første
bygdelag — har de søvnet ind
paa vakten og sviaget
egen tankes barn?*

*Nei, nei, det har de ei!
De kommer. Nu, naar
alle planer er i orden,
og man fuld besked kan gi,
nu kommer de.*

*De kommer nu og ber
først om ganske litet spalterum,
og dernæst om,
at du som valdris er
vil merke hvad du læser her.*

Samband kunde ikke
den store folkefesten svikte.
Naar mønstring er for alle lag,
vil ingen valdris høre
at det første bygdelag
skulde oprør gjøre.
Nei, da maa Sambands vakre fane
vaie høit og frit saa alle ser
den, og under, i dens spor og bane
en stor og taktfast valdrishær.
Og hermed være sagt:
Under Sambands fane, er
der plads for en og hver
av valdres byrd og blod og pakt.
Onsdag, festens anden dag,
er fanetogets store dag.

For dalens og fanens og fædres ære
vi venter der vil være
en hær av valdris mænd og kvinder
som finder sin plads
under fanen paa hvis bund
den gamle kirke lyser frem —
for dem som følger den.

Vort eget stevne

DEN næste dag kl. to præcis
og paa sædvanlig vis
holdes vort stevne
paa Norway Hall,
Chicago og 29de gate.
Og dette er planen:
Forretninger først: Rapporter,
valg paa nyt styre og ellers
hvad som kommer fore.
Dernæst program, det bedste
vi kan gi dem som vil feste
med os dagen ut.

Og gjæstebø, ja, —
Sambands styre vel forstaar,
"at uten mat er helten ingenting,"
og skal stevnet faa den rette sving,

saa maa god mat og gammen
gaa sammen. —
Og den mat vi likte mest
i hjemmets og livets vaar,
den smaker os siden bedst
gjennem alle aar. — —
Nu nævnes her ingen ret,
vi sier bare: Gjet!
Og forresten dette, at
den sak er lagt
i gode hænder, som kan og vil
faa til — et festlig bord.
Saa fortælles der:
De som en gang har spist
av deres retter
vil siden ganske vist
igjen stunde derefter.
Siden, naar alle er glade og mette
setter vi os godt tilrette
og ser paa "Norges-filmen" —
reiser i tanker og minder
til landet vi aldrig kan glemme,
for endnu saameget os binder
til Norge og folket derhjemme.
Vi tror fuldt og visst,
at hver gjesten
som blir med fra først til sidst
vil bli glad for festen.
Kom kun og bli med!

—HELGES HØVERSTAD, sekretær.

Canada begynder rensdyravl

Den kanadiske regjering kjøpte sidste høst 3,000 rensdyr fra Lomen Reindeer Corporation i Nome, Alaska. Der betaltes \$60.00 pr. stykke. altsaa tilsammen \$180,000.00 for dyrene, som skal danne stammen for en rensdyrbestand i Canadas arktiske egne, nærmere bestemt som strøket mellom Mackenzieflodens delta og Coppermine River. I denne uhyre arktiske vildmark som strækker sig omkring Great Bear Lake til skoggrænsen nordenfor Great Slave Lake skal altsaa denne rensdyrhjord faa sin store tumleplads.

Rensdyrene blev kjøpt paa regjeringens vegne av indenriksminister Charles Stewart og utvalgte av den danske biolog A. E. Porsild, som staar i Canadas indredepartements tjeneste og har undersøkt rensdyravl i

Alaska saa vel som mulighetene for en lignende avl i Canada. Dyrene blev samlet i Bucklanddalen ved Kotzebue sund i oktober, og driften over de 1600 mil til Mackenziefoden begyndte. Den ledes av lappen Bahr med 3 andre lapper og 6 eskimoer som driver hjorden tilfods over den arktiske tundra. Deres hustruer og barn med det nødvendige utstyr følger efter med slæder trukket av tamme rensdyr. Et aeroplan ført av en Alaskaflyver og Porsild som passager leder marchen og finder beiter. Fra Nome staar ogsaa Mr. Lomen i berøring med driften ved hjelp av sit private aeroplan. Vaaren 1931 vil den kanadiske regjering overta

En del av Lomens rensdyrhjord i Alaska

rennsdyrflokken paa den østlige side av Mackenziefoden og rensdyravlen i Canada begynner for ramme alvor.

Det var egentlig hensynet til de arktiske eskimostammer som bevæget Canada til at indkjøpe denne store flok av rensdyr. Eskimoene har lidt stor nød i de senere aar, da den vilde kanadiske karibou synes at ha valgt andre strøk for sine regelmæssige vandringer. Ved siden derav er det ogsaa et stort økonomisk foretagende, som om noen faa aar kan bli av stor betydning i Canadas kjøtproduksjon. Den amerikanske regjering begyndte med 1200 rensdyr i Alaska. Nu slakter Lomen Reindeer Corporation mange tusen om aaret og sender kjøttet til statene, hvor det serveres i første klasses restaurasjoner, klubber og hoteller over hele landet. Den tid kan komme da husmødrene over hele Canada kan bli like saa interessert i dagens pris paa rensdyrkjøtt som de nu er i prisene paa øksekjøtt og derved bringe en fundamental forandring i kontinentets matforsyning.

Samband

Published quarterly by Valdres Samband at 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Subscription price \$1.00 per year in advance.

A. M. SUNDHEIM - Editor in Chief
HELGE HØVERSTAD - Assistant Editor

Send manuscripts and all matters pertaining to the editorial department to one of the editors, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

Cash remittances for subscription, change of address and all matters pertaining to the mailing of *Samband* should be sent to the secretary-treasurer, Rev. Helge Høverstad, 425-429 So. 4th St., Minneapolis, Minn.

Entered at the Post Office at Minneapolis, Minn., as second-class matter.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103 of Act of October 3, 1927, authorized on July 9, 1918.

VALDRES SAMBAND

Embedsmænd og styre 1929-1930

A. M. SUNDHEIM, formand, 425-429 S. 4th St. Minneapolis, Minn.

T. A. HØVERSTAD, viceformand, 122 South Michigan Blvd., Chicago, Ill.

HELGE HØVERSTAD, sekretær, 425-429 S. 4th St., Minneapolis, Minn.

M. A. WEBLEN, 600 Temple Court, Minneapolis, Minn.

OLE ROOD, 416 18th Ave. S., Minneapolis, Minn.

OLAF RUDI, 1506 Washburn Ave., Minneapolis, Minn.

Ærespræsident

A. A. WEBLEN, 3962 Brighton Ave., Los Angeles, Calif.

VALDRES SAMBANDS STEVNE

avholdes i Norway Hall, Chicago Ave. og 29. street, Minneapolis, første aften den 12te juni. Der vil bli hundreder av valdreser fra alle kanter ved dette stevne. Festprogrammet begynner kl. 2 eftermiddag. Kl. 6 begynner gjestebøet. Velkjendte R. N. Qualley fra Madison, Wis., vil bli festleder og "kjøtmeister." Sidst, men ikke mindst har vi ved velvilje av den Norske Amerikalinje sikret oss den bedste norgesfilm som er kjøpt til Amerika. Den fremvises under programmet om aftenen.

NORDVEST VALDRESLAG

Vi er nu endelig blitt enige om et sted for vort valdresstevne. Det blir i Minot den 19de og 20de juni, og det er

Helge Høverstad vil komme og holde festtalen.

Valdres Samband møter under Storfesten i Minneapolis og har sit særskilte valdresstevne i Norway Hall den 12te juni, saa alle som ønsker kan godt besøke begge stevner.

Tioga, N. Dak., 10de mai 1930.

I. O. Hovi,

formand Nordvest Valdreslag.

DEN NORSKE STORFEST

Programmet for den norske storfest, som holdes i Minneapolis 10de, 11te og 12te juni, de to første dage i det kommunale auditorium, begynner nu at anta faste former meddeler saksfører Lars O. Haug, formand for programkomiteen. Hovedpunktene i programmet blir som følger:

Tirsdag den 10de juni: Registrering om formiddagen. Det offisielle program begynner kl. 2 eftermiddag. Forsamlingen kaldes til orden av T. A. Walby, formand for bygdelagenes fællesraad. Velkomsttale av mayor Wm. F. Kunze. Svartale til mayoren av Lars O. Haug. Korte taler av formændene for de forskjellige bygdelag. Musik og sang ved solister og forsamlingen indimellem.

Tirsdag aften kl. 8 blir der program ledet av dommer T. O. Gilbert, hovedpræsident for Sønnen af Norge. Der blir tale av guvernør Theodore Christianson; Mrs. Laura Bratager, hovedpræsident for Døtre af Norge; dommer Gilbert, og flere andre, samt et omfattende musikprogram indbefattende soloer av bariton-sangeren John Nyborg og orgelumre.

Onsdag den 11te juni kl. 9.30 formiddag blir der norsk festgudstjeneste ledet av pastor D. G. Ristad. Pastorene A. O. Aasen og T. O. Burntvedt vil præke, og der blir musik og sang.

Onsdag eftermiddag kl. 2 gaar det store optog, som bl. a. vil indbefatte en række "Floats" som betegner nordmændenes indsats i Amerika, gjennom byens ho-

vedgater og til Ole Bull monumentet i Loring Park.

Onsdag aften kl. 6.30 holdes fællesban- ket i auditorium, hvor der er sittepladser for 3,000 banketgjester. Dr. L. M. Gim- mestad vil lede programmet, hvori en av hovedattraktionene blir et egte norsk bon- debryllup med hardangerfelemusik. Der blir taler av eks guvernør R. A. Nestos av North Dakota, distriktsdommer Gun- nar H. Nordbye, byretsdommer Manley L. Fosseen og mange andre, samt orgel- musik, sang av solister m. m.

Torsdag den 12te juni holder de for- skjellige lag sine særsmøter med valg av styrer og behandling av andre forretnin- ger i forbindelse med deres regulære aars- stevner. Valdres Samband møter i Nor- way Hall, Chicago Ave. og 29th street, hvor der hele dagen er aapent hus. Fest- programmet begynner kl. 2 eftermiddag.

NORGESREISEN

O. A. Hain meddeler at der endnu er anledning til at reise paa 3dje plads med dampskibet *Bergensfjord* den 14de juni. Passagerene reiser med Chicago Great Western fra Minneapolis den 11te juni. Alle som reiser bør merke sig nedsættel- sen av jernbanebilletter til og fra New York. For opplysning skriv til O. A. Hain, 1227 Washington Ave. S., Minne- apolis.

JERNBANEBILLETTER TIL NEDSAT PRIS

Norgesreisende som er medlemmer av Nordmands-Forbundet kan oppna en ikke ubetydelig besparelse i sine reisetoggifter hvis de før avreisen legitimerer sig som medlemmer. Moderationen gjælder ved- kommende medlem med familie og gaar ut paa, at man faar tur- og returbillet for halvanden enkeltbillets pris paa jern- banene i de Forenede Stater og Canada.

Betingelsen er, at man er medlem av Nordmands-Forbundet (The International League of Norsemen), og at man skaffer sig "Identification Certificate," som fore-

vises for billetsælgeren paa jernbanesta- tionen. Slike sertifikater kan faaes ved henvendelse til Mr. A. Fremmegaard, adresse: Northwestern National Bank, Minneapolis, Minn., som er blit autorisert til at utstede disse sertifikater for forbun- dets medlemmer i de Forenede Stater og Canada.

Det vilde være lønt for alle som reiser til Norge, at bli medlem av Nordmands- Forbundet, bare av denne grund, idet det kan dreie sig om store besparelser, mens kontingenten til Nordmands-Forbundet er bare 10 kroner aaret (\$2.70).

KVITTERING FOR BIDRAG TIL LIDAR KAPEL I ØSTRE SLIDRE, VALDRES

T. K. Rogne, Millet, Alta., Can..	5.00
Knute B. Norswing, Fullerton, Cal.	2.00
Peder A. Veien, Glenwood, Minn.	5.00
John T. Rotto, Kensington, Minn.	2.00
Michael Braton, Petersburg, N. D.	5.00
G. H. Dahle, Manfred, N. D.....	10.00
O. Rood, Minneapolis	5.00
Mrs. Thomas E. Torrison, Manito- woc, Wis.	1.00
O. H. Bakken, McIntosh, Minn....	1.00
Andrew T. Haugen, Lily, S. Dak..	2.00
H. G. Braaten, Mayville, N. D....	2.00
Mrs. C. N. Brønsdale, Mayville, N. D.	1.00
Kari Haganes, Mayville, N. D....	1.00
"Liten gave fra en liten valdris i Amerika"	1.00
Dr. O. E. Brandt, St. Paul, Minn..	2.50
O. E. Bakke, Mayville, N. D.....	1.00
K. J. Hamre, Sioux City, Ia.....	2.00
Mrs. Dr. H. G. Stub, St. Paul, Minn.	2.00
Nils G. Engen, Atwater, Minn....	1.00
Mrs. Olava Sundheim, Clontarf, Minn.	1.00
Kongresmand Paul J. Kvale, Wash- ington, D. C.	5.00
Ole Onstad, Manfred, N. D.....	5.00
O. H. Rudi, Manfred, N. D.....	5.00

(Fortsættes paa side 60)

NORDIC HOTEL MINNEAPOLIS

Nu under bygning paa hjørnet av Yale Place og Willow Street med frontfacaden mot Loring Park, og nær Ole Bull Støtten.

Langt nok borte for at undgaa byens travle liv og støi, men nær byens store, nye auditorium, Central Lutheran Church og andre større bygninger, hvor de fleste større møter og konventioner holdes.

Med sine helt moderne værelser, bekvemmeligheter og større lokale for møter og banketter vil det bli et søkt samlingssted for alt norsk-amerikansk kulturarbeide.

Den velkjendte forretningsmand, Gilbert A. Bergsing, er ansat som hotellets bestyrer.

Hotellens opførelse er finansiert av firmaet John C. Kuck & Co., Min- neapolis, som ogsaa har finansiert bygningen av Central Lutheran Church, Mindekirken, hospitaler og andre større bygningsverker.

Firmaet Sund & Dunham er bygningens arkitekter.

Alle interesserte som ønsker at være med at støtte dette foretagende eller maatte ønske nærmere opplysninger, bedes at tilskrive finansagenten, eller

NORDIC HOTEL ASSOCIATION

1023 Plymouth Building, Minneapolis, Minn.

Ovenstaaende billede viser hotellet som det er nu. Men fløien tilhøre vil efter planen bli fuldført i en nær fremtid i hælde med venstre fløi.

Ole Overson, Sacred Heart, Minn.	1.00
J. E. Haugen, Oneonta, N. Y.	1.00
O. J. Seltun, Redland, Cal.	2.00
Ingeborg Frydenlund, Minneapolis	5.00
K. L. Brujord, Culbertson, Mont.	5.00
Ed. Erickson, Dwight, N. D.	3.00
Mrs. J. O. Brandt, Virginia, Minn.	2.00
Mrs. Inga Remme, Dennison, Minn.	1.00
Ole A. Aaberg, Webster, S. D.	2.00
Juul Dieserud, Washington, D. C.	3.00
Rev. G. G. Beito, Terrace, Minn.	10.00
Dr. O. M. Norlie, Oneonta, N. Y.	1.00
C. Moen, Millet, Alta, Can.	10.00
Mrs. C. Moen, Millet, Alta, Can.	10.00
Mrs. Bertha Opdahl, Sheldon, N. D.	1.00
Engebret Larsen, Viroqua, Wis.	2.00
E. O. Lommen, Alexandria, Minn.	1.00
Ole Semeling, Shelly, Minn.	1.00
Mrs. Caroline Kamrud, Starbuck, Minn.	1.00
O. K. Melby, Manfred, N. D.	5.00
G. Tostenson, Leeds, N. D.	5.00
Helge Høverstad, Minneapolis	2.00
K. K. Rudi, Minneapolis	1.00
I. H. Dale, Fertile, Minn.	5.00
Helge H. Brenden, Hanley Falls, Minn.	2.00
Mrs. Rev. A. G. Quamme, Cyrus, Minn.	1.00
R. Reiersen, Holt, Minn.	5.00
K. O. Strande, (Knut i Prestgare) ved pastor Lehol, Oklee, Minn.	5.00
Rev. J. K. Lehol, Oklee, Minn.	1.00
B. E. Rogne, Manfred, N. D.	5.00
P. W. Bunde, Michigan, N. D.	1.00
Ivar I. Camrud, Buxton, N. D.	1.00
R. N. Qualley, Madison, Wis.	10.00
Christofer Odegaard, Sedgwick, S. Dak.	1.00
A. M. Sundheim, Minneapolis	15.00
Olaf Rudi, Minneapolis	3.00

Tilsammen.....\$197.50

Disse bidrag vil nu bli sendt til komiteen for Lidar Kapel i Østre Slidre og paa komiteens vegne takkes alle bidragsydere hjertelig.

—A. M. SUNDHEIM.

CARL L. SWENSON

Vor velkjendte landsmand Carl L. Swenson, som er chef for Den Norske Amerikalinjes hovedkontor i Minneapolis, er republikansk kandidat for statens jernbane og varehuskommission. Mr. Swenson er født i Nicollet County og har hele sit liv bodd i Minnesota. Han har været handelsbetjent og lærer og var i 32 aar en av statens ledende bankierer. Foruten de talrike offentlige hverv han har indehat repræsenterede han Freeborn County i statens senat i 1913 og 1915 hvor han var medlem av akerbrukskomiteen og av bank- og finanskomiteen, saa han har indgaaende kjendskap til statens ve og vel. Han er ogsaa i besiddelse av en elskværdig personlighet og vil gi grundig overveielse til alle problemer som refereres til ham. Vælgere som stemmer i den republikanske primary førstkomende 16de juni vil gjøre vel i at merke sig at Mr. Swenson er en vel skikket mand for statens Railroad and Warehouse Commission.

NORDMÆND

Reis under det
NORSKE FLAG
VALDRES SAMBAND
REISER MED
"BERGENSFJORD"

Fra New York den 14de juni 1930

Komiteen bestaar av:

MR. J. E. HAUGEN, *leder* MR. T. A. HØVERSTAD

For opplysninger skriv til

O. A. HAIN

Sekretær i komiteen

1227 Washington Ave. So., Minneapolis, Minn.

Eller skriv til lokalagent, eller direkte til

THE NORWEGIAN AMERICA LINE AGENCY INC.

319 2nd Ave. So.

Minneapolis, Minn.

KING OLAV

BY J. J. SKORDALSVOLD

I anledning 900-aars jubilæet for indførelsen av kristendommen i Norge og de store festligheter som skal holdes i det gamle fædreland har Augsburg Publishing House utgit en bok "King Olav," skrevet av den velkjendte norsk-amerikanske journalist og forfatter J. J. Skordalsvold — en bok som fortæller om det storverk som Kong Olav den Hellige utførte.

Boken gir et overblik over Norges religiøse og politiske historie fra sagatiden ned til reformationstiden. Den er skrevet paa engelsk og er særlig beregnet for den engelsktalende ungdom.

Gi boken "KING OLAV" som gave til ungdommen.
120 sider. Vakkert utstyrt. Mange historiske bilder.

Pris kun \$1.00. Portofrit tilsendt.

Bestilles hos

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425 South Fourth Street

Minneapolis, Minn.

EXKURSION

---TIL---

NORGE

VALDRES SAMBAND
OG ANDRE BYGDELAG
som reiser med Dampskibet
BERGENSFJORD av den
Norske Amerikalinje fra
New York 14de juni 1930

reiser fra Minneapolis kl.7.45
efterm. med Chicago Great
Western jernbanen.

Medlemskap i Normandsfor-
bundet koster \$2.70 og sik-
rer nedsat jernbanebillet fra
Deres hjemby til New York
og tilbake inden 31te okto-
ber 1930, til en og en halv
pris, for begge veier.

De som kjøper billetter fra sin hjemby bør forlange billet
fra Tvillingbyene med Chicago Great Western og fra Chicago
med Eriebanen for at kunne reise i samlet følge.

Her er
noget
for
Valdrisser

*ankommet
netop*

Gamla Reglo o Risbo ifraa Valdris o Gamla Segner fraa Valdres

Upattøskrevna taa A. A. Veblen

Utjevna taa Knute B. Norsving

No i ai bok

120 sider. Pris indbunden \$2.00 portofrit tilsendt.

Bestilles hos

AUGSBURG PUBLISHING HOUSE

425 South Fourth Street

Minneapolis, Minnesota

Before Buying Life Insurance

It will pay you to investigate

Our "Specials" and our new "Family Income Plan"

LUTHERAN BROTHERHOOD

(Legal Reserve Life Insurance)

"A FORTRESS OF PROTECTION"

HERMAN L. EKERN, President

1200-RR Met. Bank Bldg.

Minneapolis, Minn.

*Your Satisfaction
Is Our Success*

The Paper Supply Co.

WHOLESALE PAPER DEALERS

COMPLETE LINES

240-246 6th Ave. S.

Minneapolis, Minn.

Paper

*for every purpose. Whenever you
need paper of any kind, call*

MINNEAPOLIS PAPER CO.

400 South Fifth Street - - - - - Main 2424

Samples gladly furnished

The John Leslie Paper Co.

Established 1894

*Printing Paper and Supplies
Building and Roofing Paper
Stationery and School Supplies*

301 SOUTH 5TH STREET

MINNEAPOLIS, MINN.

Telephone Geneva 7367

Drs. Scheldrup & Petersen's

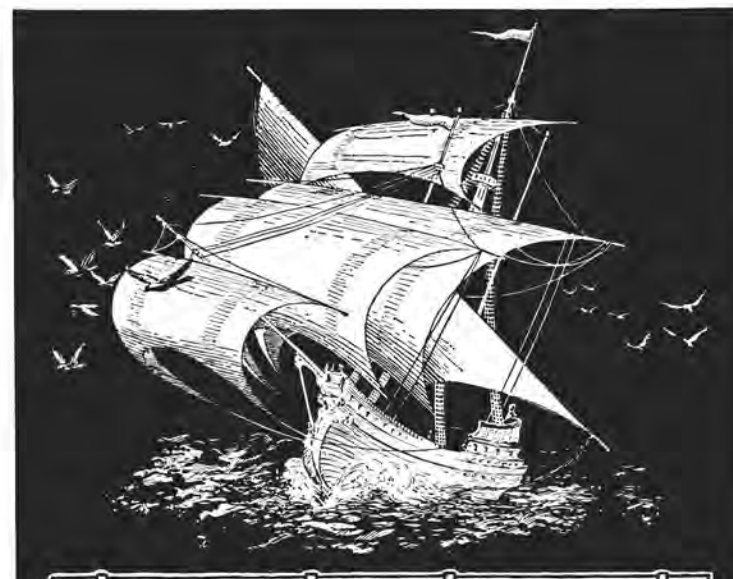
MEDICAL AND SURGICAL CLINIC

1111 Nicollet Avenue
Minneapolis

Office open from 9 A. M. to 5 P. M.
Consultation Hours
11:30-12:30 noon, 2-5 P. M.
Wednesday Eve. 7-8

DR. CARI M. ROAN
PHYSICIAN AND SURGEON

933 Metropolitan Bank Building
Cor. 2nd Ave. and 6th St. So.
Minneapolis, Minn.

*Det er vor forretning at utstyre Deres bud-
skap med passende billeder*

Minneapolis Photo Engraving Co.
HALFTONES—ZINC ETCHINGS—COLOR PLATES

314 5th Ave. So.
Minneapolis, Minn.

*printing plate makers
for the SAMBAND*

**Babcock Engraving
Company**

416 8th Ave. So.